



а саме до витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, слід віднести: витрати основної операційної діяльності (собівартість реалізованої готової продукції товарів, виконаних робіт, наданих послуг), витрати іншої операційної діяльності (адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), інші витрати (фінансові, інвестиційні, інші витрати звичайної діяльності).

За МСФЗ [6], витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками за конкретними статтями доходів, що припускає одночасне визнання прибутків та витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій. Згідно з П(С)БО 16, витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди.

Міжнародна практика свідчить, що звітність, сформована відповідно до МСФЗ, відрізняється високою інформативністю для користувача. Використання МСФЗ дає змогу компаніям, зокрема українським, які мають інтереси на міжнародному ринку, надати потенційним та наявним інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прозору інформацію про свою діяльність. Особливо це стосується інформації щодо фінансових результатів, зокрема, витрат.

Отже, у даній роботі визначено перелік суб'єктів господарювання, які повинні складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність, застосовуючи міжнародні стандарти, проведений порівняльний аналіз визнання, оцінки та складу витрат операційної діяльності за міжнародними та національними стандартами. Надано рекомендації щодо наближення національних стандартів до міжнародного законодавства.

Напрями подальших досліджень полягають у визначенні проблеми організації обліку витрат операційної діяльності за міжнародними стандартами у діяльності виробничих підприємств.

Наук. керівн. Малярєвський Ю. Д.

Література: 1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф. Ф. Бутинець – Житомир : ЖІП, 2006. – 215 с. 2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами : практ. посібн. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Лібра, 2004. – 880 с. 3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. 4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ewaudit.com.ua/uk/directories/laws/39-psbo16. 6. Міжнародні стандарти фінансової звітності від 12.03.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

Синявіна О. М.

УДК 336.77.067.21

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ОВЕРДРАФТУ

Анотація. Розглянуто теоретичні та практичні аспекти овердрафту. Проведено виокремлення критеріїв та здійснено класифікацію овердрафту на основі систематизації існуючих видів овердрафту.

Аннотация. Рассмотрены теоретические и практические аспекты овердрафта. Произведено выделение критериев и осуществлена классификация овердрафта на основе систематизации существующих видов овердрафта.

Annotation. The theoretical and practical aspects of overdraft are considered. Criteria of overdraft types were formulated and classification of overdraft types was done.

Ключові слова: овердрафт, кредитні ресурси, кредитування підприємств, короткострокове кредитування.

© Синявіна О. М., 2014

У кризовий період економіки суб'єктам господарювання бракує обігових коштів, тому на сучасному етапі дослідження особливостей процесу овердрафтного кредитування є актуальним.

Поняттям овердрафт займалися вітчизняні вчені, такі, як: О. Волкевич, З. Децюра, М. Пустовіт, В. Смердов та ін. [1 – 3]. Проте зміни законодавчого поля надання послуги овердрафту та умов функціонування суб'єктів господарювання потребують подальшого поглибленого вивчення та аналізу процесу організації овердрафту.

Метою роботи є обґрунтування сутності овердрафту та здійснення його класифікації.

Чинне законодавство не дає визначення поняттю "овердрафт". Єдину згадку про нього можна знайти в Положенні про порядок емісії платіжних карток та виконання операцій з їх використанням, затвердженим постановою НБУ від 19.04.2005 р. № 137, яке зараз не є чинним [4]. У ньому було вказано, що овердрафт – це короткостроковий кредит, який надається в разі, якщо сума операцій по платіжних картках клієнта перевищує залишок коштів на його рахунку.

Незважаючи на втрату чинності цього Положення, овердрафт не зник із господарської практики. Навпаки, його використання поширилося з операцій за платіжними картками на інші банківські операції. Про це свідчить Положення ч. 1 ст. 1069 ЦКУ: "Якщо банк здійснює платежі з рахунку клієнта, незважаючи на відсутність на ньому коштів, вважається що банк надав клієнту відповідну суму грошей" – яке можна трактувати, як більш розширений підхід до овердрафту [5, ст. 1069].

Таким чином, овердрафт може надаватися, як у формі кредитування поточного рахунку, так і у формі кредитування карткового рахунку.

На даний час є безліч визначень поняття "овердрафт". У табл. 1 наведено найбільш узагальнений перелік визначень.

Таблиця 1

Визначення поняття "овердрафт"

Автори	Підхід	Сутність підходу
З. Децюра	Короткостроковий кредит	Овердрафт – це короткостроковий кредит, що надається банком надійному підприємству понад залишок його коштів на поточному рахунку у межах заздалегідь обумовленої суми шляхом поповнення його рахунку
М. Пустовіт		Овердрафт – це кредит банку, який надається платоспроможним позичальникам, які мають постійні надходження на розрахункові рахунки
О. Тихомирова		Овердрафт – це короткостроковий кредит, який надано платоспроможному клієнту (власнику поточного або кореспондентського рахунку) в межах визначеної суми (ліміту) після застосування ним платіжних інструментів на суму, яка перевищує залишок та поточні надходження коштів на цей рахунок
Положення про порядок емісії платіжних карток та виконання операцій з їх використанням від 19.04.2005 р. № 137		Овердрафт – це короткостроковий кредит, який надається в разі, якщо сума операцій за платіжними картками клієнта перевищує залишок коштів на його рахунку
С. Дерев'янку		Короткостроковий кредит, що надається з метою покриття тимчасової нестачі обігових коштів у клієнта шляхом сплати з його поточного рахунку розрахункових документів понад фактичний залишок коштів на рахунку прийнято називати "овердрафт"
О. Кочових	Перевитрата коштів, що є на рахунку клієнта	Багатотраншевий кредитний ліміт до поточного рахунку компанії, який називають овердрафтом
О. Волкевич		Овердрафт – це форма короткострокового кредиту, який надається шляхом списання коштів з рахунку клієнта, в результаті чого з'являється дебетове сальдо на банківському рахунку
В. Смердов		Овердрафт – це перевитрата грошових коштів, які є на рахунку клієнта, на обумовлену в договорі з банком суму
ч. 1 ст. 1069 ЦКУ		Якщо банк здійснює платежі з рахунку клієнта, незважаючи на відсутність на ньому коштів, вважається що банк надав клієнту відповідну суму грошей

Така велика кількість трактувань овердрафту викликана відсутністю чіткого правового регулювання даного поняття.

Для більш глибокого розуміння сутності овердрафту можна виокремити такі його основні ознаки [1]:

1) овердрафт надається автоматично – у момент, коли сума платежу перевищує залишок на банківському рахунку клієнта;

2) овердрафт є короткостроковим кредитом;

3) за використання овердрафтом банк стягує відсотки;

4) до кандидатів на його отримання, як правило, висувають достатньо високі вимоги.

З урахуванням існуючих особливостей овердрафту стає доцільним таке визначення його сутності: овердрафт – це короткостроковий кредит, який надається автоматично в момент нестачі обігових коштів у клієнта, якщо сума платежу перевищує залишок на банківському рахунку клієнта.

Нормативне закріплення визначення овердрафту дозволить виключити багатозначність при трактуванні його сутності.



Необхідність класифікації овердрафту обумовлюється тим, що вона надає змогу, крім загальних ознак, притаманних усім видам овердрафту, визначити специфічні риси кожного його виду.

Основними критеріями класифікації овердрафту, які слід виділити, є: 1) рівень встановленого ліміту; 2) розмір процентної ставки; 3) термін кредитування; 4) наявність забезпечення; 5) правові підстави виникнення.

У табл. 2 наведено класифікаційні види овердрафту за запропонованими критеріями.

Таблиця 2

Класифікація овердрафту

Критерій класифікації	Види овердрафту	Пояснення
Рівень встановленого ліміту	1) овердрафт з низьким лімітом 20 – 30 %; 2) овердрафт з середнім лімітом 31 – 40 %; 3) овердрафт з високим лімітом 41 – 50 % [6 – 12]	Розмір ліміту встановлюється залежно від суми середньомісячних надходжень, але не більше 50 % від мінімальних місячних надходжень на рахунок клієнта за останні 3 місяці
Розмір процентної ставки	1) овердрафт з низькою процентною ставкою (12 – 18 %); 2) овердрафт з середньою процентною ставкою (19 – 30 %); 3) овердрафт з високою процентною ставкою (31 – 55 %) [6 – 12]	Розмір процентної ставки встановлюється кожним банком і залежить, як від зовнішньо-економічних факторів, умов кредитування, так і від кредитної політики конкретного банку
Термін кредитування	1) короткостроковий овердрафт (до 3 місяців); 2) середньостроковий овердрафт (до 1 року) [6 – 12]	Найбільш поширена практика використання овердрафту від 6 місяців до одного року
Наявність забезпечення	1) овердрафт із забезпеченням; 2) овердрафт без забезпечення (бланковий овердрафт)	У забезпеченні овердрафту може прийматися як застава, так і гарантії, поруки фізичних та юридичних осіб. У випадку бланкового овердрафту ліміт менший порівняно з лімітом овердрафту із забезпеченням
Правові підстави виникнення	1) дозволений овердрафт (у межах встановленого у договорі ліміту); 2) недозволений овердрафт (перевищення встановленого у договорі ліміту овердрафту)	Правовий порядок надання овердрафту визначається у договорі

Кожен банк обирає свою кредитну політику в питаннях щодо того, чи іншого порядку надання овердрафту. Проте жоден банк не є зацікавленим у виникненні такого виду овердрафту, як недозволений, бо це істотно збільшує рівень кредитного ризику за операцією.

Тому банки використовують такі програмно-технічні та організаційні засоби, що передбачають запобіжні заходи з недопущення виникнення овердрафту за бажанням чи помилкою клієнта.

Однак існують ситуації, коли виникає так званий "технічний" недозволений овердрафт.

Основними причинами його виникнення є:

1) списання комісії за зняття коштів у банкоматі, коли підприємство знімає всі наявні на рахунку кошти;

2) списання комісії за річне обслуговування картки в той час, коли на рахунку немає достатньої суми;

3) часовий лаг (до кількох днів) між моментом здійснення операції в іноземній валюті (коли на рахунку блокується певна сума) та моментом фактичного списання коштів. Протягом такого лагу може пройти зміна валютного курсу, внаслідок чого сума до сплати може зрости і створити недозволений овердрафт на рахунку [13];

4) повне вичерпання кредитного ліміту та несвоєчасна сплата відсотків за кредитом. У такому випадку несвоєчасно сплачені відсотки будуть додані до основної суми боргу, і клієнт перевищить межі встановленого ліміту.

Як правило, банки намагаються попередити клієнтів про допущені ними порушення. Наприклад, якщо у клієнта виник недозволений овердрафт, банк може попередити його телефонним дзвінком або блокуванням карти до моменту погашення щомісячного платежу або повного погашення боргу.

Якщо випадки недозволених овердрафтів або прострочення платежів будуть повторюватися, банк може відмовити в продовженні кредитної картки на новий термін [13].

Для попередження такого розвитку подій банки використовують такі найпростіші та найдоступніші сервіси, як SMS-сповіщення та Інтернет-банкінг, які дозволяють отримувати детальну інформацію про стан рахунків. Отже, клієнт може відстежити виникнення овердрафту, більше того, оперативно погасити його через систему в будь-який час доби, переказавши необхідну суму коштів.

Таким чином, сформовано підхід до визначення овердрафту як короткострокового кредиту, який надається автоматично в момент нестачі обігових коштів у клієнта, якщо сума платежу пере-

вищує залишок на банківському рахунку клієнта. Представляється доцільним закріплення терміна "овердрафт" та його визначення у правовий спосіб, що дасть змогу усунути неоднозначні підходи до трактування сутності овердрафту.

Запропонована класифікація овердрафту побудована за такими критеріями: 1) рівень встановленого ліміту; 2) розмір процентної ставки; 3) термін кредитування; 4) наявність забезпечення; 5) правові підстави виникнення. Вона відображає найбільш важливі характеристики кожного виду овердрафту, що, у свою чергу, сприяє більш детальному їх дослідженню.

Наук. керівн. Андрійченко Ж. О.

Література: 1. Смердов В. Овердрафт: бухгалтерский и налоговый учет / В. Смердов // *Налоги и бухгалтерский учет*. – 2011. – № 81. – С. 10–13. 2. Волкевич О. П. Овердрафт: правовые основы, налоговый и бухгалтерский учет / О. П. Волкевич // *Эпсилон*. – 2008. – С. 7–13. 3. Децюра З. Овердрафт: понятие и учет / З. Децюра // *Бухгалтерская неделя*. – 2008. – № 41. – С. 20–22. 4. Положення про порядок емісії платіжних карток та виконання операцій з їх використанням : Постанова НБУ від 19.04.2005 р. № 137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>. 5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>. 6. Асоціації банків-учасників міжнародних платіжних систем ЕМА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ema.com.ua>. 7. Офіційний сайт ПриватБанку. – Режим доступу : <http://privatbank.ua/business/srednemu-i-krupnomu-biznesu/overdraft/>. 8. Офіційний сайт ДельтаБанку. – Режим доступу : <http://deltabank.com.ua/ru/personal/internet-banking/>. 9. Офіційний сайт Ощадбанку. – Режим доступу : <http://www.oschadnybank.com/ua/corporate/credit/overdraft/>. 10. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль. – Режим доступу : <http://www.oschadnybank.com/ua/corporate/credit/overdraft/>. 11. Офіційний сайт УкрСиббанку. – Режим доступу : <https://my.ukrsibbank.com/ru/sme/credits/overdraft/>. 12. Офіційний сайт Укрексімбанку. – Режим доступу : <http://www.eximb.com/rus/sme/loans/conditions/>. 13. Без мінусу на картці або як впоратися з овердрафтом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fidobank.wordpress.com/2013/03/05/>. 14. Овердрафт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.

УДК 35.082.4

Иванова Е. О.

Магістр 2 года обучения
заочного факультета ХНЭУ им. С. Кузнеця

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЕ

Аннотация. Выявлены основные проблемы действующей системы управления человеческими ресурсами на государственной службе. Предложены основные мероприятия по усовершенствованию процессов управления человеческими ресурсами в системе государственной службы и обосновано их внедрение.

Анотація. Виявлено основні проблеми чинної системи управління людськими ресурсами на державній службі. Запропоновано основні заходи щодо вдосконалення процесів управління людськими ресурсами в системі державної служби й обґрунтовано їх запровадження.

Annotation. Major problems were identified in the current system of human resource management in the public service. Basic measures were offered to improve human resource management in the public service and their implementation was justified.

Ключевые слова: органы государственной службы, модернизация государственного управления, управление человеческими ресурсами, программный метод, электронное управление.

Как известно, от эффективной работы органов государственной исполнительной власти всех уровней и органов местного самоуправления зависит успех социально-экономических и политических преобразований в Украине. Поэтому комплектация органов власти высококвалифицированными